

Lakialoite 67

Markku Pohjola /sd ym.: Lakialoite laeiksi rikesakosta tieliikenteessä annetun lain 1 §:n ja rikesakkolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Liikennesakkojen määrä Suomessa on vuosittain noin 350 000 ja niistä suurin osa on lieviä ylinopeuksia. Tämän vuoksi valtiolla on suuri houkutus kerätä automaattisilla massasakotuskeinoilla lisää rahaa. Tällainen menettely sopii erittäin huonosti kansalaisyhteiskuntaan, johon Lipposen hallitus on ilmoittanut pyrkivänsä. Suomessa tulisikin väljentää kansalaisten oikeuksia ja jättää heille yhä enemmän harkintavaltaa. Toistaiseksi on käynyt päinvastoin.

Tieliikenteen ongelmat ovat aivan muualla kuin vaarattomissa nopeudenylityksissä. Törkeät liikenteen vaarantamiset, rattijuoppous ja erilaiset karkeat ajotapavirheet ovat niitä ongelmia, joihin tieliikenteen valvonnan painopiste tulisi kohdistaa. Sitä vastoin tavallisen kansan rahastusta ylisuurilla ylinopeussakoilla olisi syytä voimakkaasti rajoittaa.

Suomalaisia autoilijoita sakotetaan kovin kein perustein. Poliisin tulisi paljon useammin antaa huomautus tai vain kohteliaasti kertoa, miten kansalaisten tulisi menetellä. Meillä käytäntö on kuitenkin lähes poikkeuksetta ollut se, että pikkurikkomuksestaakin rangaistaan ankaralla sakolla. Tämä on omiaan katkeroittamaan kansalaisten mieltä yhteiskuntaa ja poliisia kohtaan. Lisäksi kohtuuton bruttosakotusjärjestelmä on johtanut siihen, että moni työssä käyvä kansalainen on saanut maksaa vaarattomasta ylinopeudesta sakkoja etelänmatkan hinnan verran. Tällöin sakon rahamäärä ei ole oikeudenmukaisessa suhteessa teon vähäisyyteen. Tällainen rangaistusikäntö, josta oikeus ja kohtuus on kaukana, loukkaa syvästi kansalaisten oikeudentuntoa. Tähän kohtuuttomuuteen toisi parannuksen rikesakon käytön merkittävä laajentaminen.

Nykyisin kaikille samansuuruisia rikesakkoja käytetään sanktioina ylinopeutta ajaneiden rankaisemiseksi, mikäli ylinopeus on ollut korkeintaan 15 km tunnissa. Tämän ylittävää ylinopeutta ajaneiden rankaisemiseksi määrätään tulojen

mukaan määräytyvä päiväsakko, joka siis voi usein nousta huomattavankin korkeaksi.

Tällä lakialoitteella ehdotetaan tilannetta muutettavaksi siten, että rikesakko tulisi pääsääntöisesti rangaistusmuodoksi silloin, kun ylinopeus jää alle 30 kilometriin tunnissa.

Rikesakon rahamäärä määräytyisi ylinopeuden lisäksi myös sillä perusteella, millaisella rajoitusalueella ylinopeuteen syyllistytään.

On selvää, että esimerkiksi 20 kilometrin ylinopeus on vaarantavuudeltaan vakavampaa tiloin, kun noudatettavana on 60 kilometrin tuntinopeus, kuin jos tätä verrataan tilanteeseen, jossa noudatettavana on 120 kilometrin tuntinopeus. Tästä syystä rikesakkoa voitaisiin käyttää sanktiona sallitun nopeuden ylittämisestä alueella, jolla on 60 kilometrin tuntinopeusrajoitus vain, mikäli sallittu nopeus ylitetään korkeintaan 20 kilometrillä tunnissa.

Edelleen jäisi noudatettavaksi rikesakkolain 2 §:n 2 momentti, jonka mukaan rikesakkoa ei saa määrätä, milloin rikkoja on osoittanut piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä. Myös jos ylinopeus on yksittäistapauksessa ollut omiaan aiheuttamaan vähäistä suurempaa vaaraa tai haittaa, rikesakkoa ei saisi määrätä, vaan sen sijaan tulisi määrätä päiväsakko joko rangaistusmääräysmenettelyssä tai varsinaisessa oikeudenkäynnissä.

Nykyisin poliisimies voi harkita, määrääkö hän rikkomuksesta rikesakon vai päiväsakkoja. Tämä harkinnanvaraisuus poistuisi lakialoitteella siten, että rikesakko olisi määrättävä seuraamukseksi rikesakkorikkomuksesta, ellei käsillä ole jompikumpi edellä mainitusta poikkeamisperusteesta, piittaamattomuus tai vaarantaminen.

Tässä lakialoitteessa ehdotetaan rikesakkojärjestelmää laajennettavaksi tieliikenne rikkomuksissa niin, että rikesakko voidaan määrätä suurimman sallitun nopeuden ylityksen ollessa enintään 30 kilometriä tunnissa. Lisäksi ehdote-

taan korkeimman rikesakon rajaa vastaavasti nostettavaksi 700 markkaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rikesakosta tieliikenteessä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1983 rikesakosta tieliikenteessä annetun lain (68/1983) 1 § seuraavasti:

1 §

Rikesakko voidaan säätää asetuksella seuraamukseksi sellaisesta tieliikennelain (267/1981) tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkomisesta, josta aiheutuvaa vaaraa tai haittaa on yleensä pidettävä vähäisenä.

Edellä 1 momentissa säädetyistä poiketen on kuitenkin nopeusrajoituksen lievistä rikkomisista moottorikäyttöisellä ajoneuvolla määrättävä rikesakko, ellei nopeusrajoituksen rikkominen ole johtunut selkeästä piittaamattomuudesta ja ellei nopeusrajoituksen rikkominen ole ollut omiaan aiheuttamaan vähäistä suurempaa vaaraa tai haittaa.

Rikesakko määrätään seuraavin perustein:

1) jos suurin sallittu nopeus on enintään 60 kilometriä tunnissa, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään suurimman sallitun nopeuden ylityksestä enintään 20 kilometrillä tunnissa 500 markan rikesakko;

2) jos suurin sallittu nopeus on yli 60 kilometriä tunnissa, mutta enintään 80 kilometriä tunnissa, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään suurimman sallitun nopeuden ylityksestä:

a) enintään 15 kilometrillä tunnissa 400 markan rikesakko;

b) yli 15 kilometrillä tunnissa ja enintään 30 kilometrillä tunnissa 700 markan rikesakko;

3) jos suurin sallittu nopeus on 80 kilometriä tunnissa, moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajalle määrätään suurimman sallitun nopeuden ylityksestä:

a) enintään 15 kilometrillä tunnissa 300 markan rikesakko;

b) yli 15 kilometrillä tunnissa ja enintään 30 kilometrillä tunnissa 600 markan rikesakko;

4) jos samalla kertaa rikotaan sekä ajoneuvo-kohtaista että liikennemerkein osoitettua nopeusrajoitusta, suurimman sallitun nopeuden ylityksestä määrätään vain yksi rikesakko tilannetta koskevan alemman nopeusrajoituksen mukaan;

5) mopoiilijalle määrätään kuitenkin suurimman sallitun nopeuden ylityksestä:

a) enintään 15 kilometrillä tunnissa 300 markan rikesakko;

b) yli 15 kilometrillä tunnissa ja enintään 30 kilometrillä tunnissa 400 markan rikesakko.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

2.

Laki

rikesakkolain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1983 annetun rikesakkolain (66/1983) 1 §:n 3 momentti seuraavasti:

1 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199__ .

Rikesakon suuruus säädetään lailla tai asetuksella. Rikesakko saa olla enintään 700 markkaa.

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 1997

Markku Pohjola /sd
Iivo Polvi /vas
Bjarne Kallis /skl
Armas Komi /kesk

Matti Saarinen /sd
Esa Lahtela /sd
Risto Kuisma /nuors
Raimo Holopainen /sd
Jorma Kukkonen /sd

Lauri Metsämäki /sd
Tapio Karjalainen /sd
Valto Koski /sd
Kari Rajamäki /sd

